

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/188655,Warszawa-W-miejscu-dawnego-wiezienia-odnaleziono-ludzkie-szczatki.html>
07.03.2026, 23:00

Warszawa: W miejscu dawnego więzienia odnaleziono ludzkie szczątki

Podczas prac poszukiwawczych na terenie osiedla przy ul. Namysłowskiej w Warszawie (Praga Północ) zespół Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN odnalazł szczątki jednej osoby. Jest to prawdopodobnie ofiara terroru komunistycznego, zmarła lub zamordowana w istniejącym tutaj w latach 1944-56 Więzieniu Karno-Śledczym Warszawa III, tzw. „Toledo”.

Grób z niedbale złożonymi szczątkami ludzkimi odkryto w sąsiedztwie jednego z bloków przy ulicy Namysłowskiej, gdzie niegdyś znajdował się więzienny dziedziniec. W latach osiemdziesiątych na miejscu wyburzonego więzienia powstało osiedle mieszkaniowe, zaś pomiędzy blokami wybudowano plac zabaw dla dzieci.

Tegoroczne działania są kontynuacją prac rozpoczętych w 2020 r. Dotychczas Instytut Pamięci Narodowej odnalazł w tej lokalizacji szczątki blisko trzydziestu osób. Wszystkie ofiary zostały pogrzebane w podobny sposób. Wiele szkieletów zostało w późniejszych latach naruszonych i uszkodzonych w wyniku budowy infrastruktury ziemnej.

Więzienie mieszczące się przy ulicy 11 listopada w Warszawie (potocznie nazywane „Toledo”) przez trzy powojenne lata było głównym więzieniem komunistycznym w stolicy. W latach 1945-56 służby UB i NKWD represjonowały w nim m.in. żołnierzy Armii Krajowej, Narodowych Sił Zbrojnych, Narodowej Organizacji Wojskowej, Ruchu Oporu Armii Krajowej, członków Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”, w tym młodzież - uczestników antykomunistycznego oporu. Ofiarami więzienia byli zarówno mężczyźni jak i kobiety.

Relacje o zbrodniach popełnianych przez funkcjonariuszy stalinowskiego aparatu represji, a także o domniemanych miejscach grzebania ofiar przekazywano do Społeczno-Kościelnego Komitetu Uczczenia Ofiar Terroru Władzy z lat 1944-1956, który powstał z inicjatywy ks. Józefa Maja, proboszcza parafii pw. św. Katarzyny w Warszawie. To między innymi na ich podstawie typowano miejsca do badań archeologicznych.

W praskim więzieniu zostali zamordowani prawdopodobnie m.in.: ppłk Lucjan Szymański „Janczar” - komendant Podokręgu AK „Warszawa-Wschód”, mjr Stanisław Ostwind-Zuzga - komendant Podokręgu AK Warszawa-Wschód”, mjr Jan Szklarek „Kotwicz” - komendant Okręgu Białostockiego NZW, sześciu partyzantów z Okręgu Lubelskiego NSZ-NZW na czele z mjr. Zygmuntem Wolaninem i Waldemar Baczak „Mały” - żołnierz pułku „Baszta” w Powstaniu Warszawskim.

Tegoroczne prace przy ul. Namysłowskiej będą prowadzone do końca lipca.

BPiI

24.07.2023